

NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA V LETU 2026

<http://www.kjuc.si>

Poslanstvo knjižnice in cilji

Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica načrtno zbira, obdeluje, hrani in posreduje zapise vseh vrst in vsebin na različnih medijih, da jih lahko uporabljajo in si jih izposojajo prebivalci in obiskovalci občin Cerknica, Loška dolina in Bloke. Uporabnikom zagotavlja kontinuiran dostop do informacij in znanja ter jim pomaga pri iskanju različnih gradiv.

Knjižnica omogoča prost in enak dostop do vseh vrst gradiv. Prav tako knjižnica s sodelovanjem v vseživljenjskem izobraževanju, organizacijo posebnih oblik dejavnosti za otroke in odrasle, spodbujanjem in razvijanjem bralne kulture in informacijske pismenosti prispeva k napredku posameznika in skupnosti: kulturnemu, socialnemu, družbenemu in gospodarskemu razvoju okolja.

Cilji izhajajo iz poslanstva knjižnice: zadovoljiti potrebe posameznika in skupnosti po kulturi, izobraževanju, informacijah, druženju in razvoju osebnosti.

Vso pozornost posveča prenovi, dopolnjevanju knjižnične zbirke, ki mora v največji meri vsebovati želje in potrebe občanov, institucij, ki delujejo na Notranjskem, ob tem da knjižnica premišljeno načrtuje aktualno kvalitetno zbirko, zagotavlja enakomeren dostop do gradiva v vseh enotah knjižnice, primerno gradivo za skupine občanov s posebnimi potrebami, dopolnjuje domoznansko zbirko.

Eden izmed najpomembnejših ciljev je usposobljen in informiran občan, ki deluje v dobrobit Notranjske in slovenskega naroda.

Vsebinska izhodišča za izgradnjo knjižnične zbirke z navedbo zakonskih in strokovnih podlag

- Zakon o knjižničarstvu, UL RS 87/2001, 96/2002
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe, UL RS 28/23
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnice Jožeta Udoviča Cerknica UL RS 32/04, 69/04
- Pravilnik o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, ki zagotavljajo knjižnično dejavnost v več občinah, in stroškov krajevnih knjižnic. UL 19/03
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic. UL RS 162/22
- Zakon o avtorski in sorodnih pravicah. UL RS 94/2004

- Standardi za splošne knjižnice
- Nacionalni program za kulturo
- Proračuni občin Cerknice, Loške doline, Blok
- Programi kulture občin Cerknica, Loška dolina, Bloke
- Letni delovni načrt KJUC

Knjižnica Jožeta Udoviča je splošna knjižnica, ki izvaja dejavnost za prebivalstvo v svojem okolju, zagotavlja storitve tudi za skupine prebivalcev s posebnimi potrebami. V središču pozornosti izgradnje knjižnične zbirke so potrebe uporabnikov in namen oz. poslanstvo knjižnice.

Vsebinska izhodišča za izgradnjo knjižnične zbirke so določena v zakonih, podzakonskih in ustanovitvenih aktih. Knjižnica si prizadeva za:

- aktualnost knjižničnega gradiva,
- ustrežanje potrebam lokalnega okolja,
- kakovost gradiva,
- zastopanost različnih tematskih oz. predmetnih področij,
- zastopanost različnih vrst, oblik in dostopnosti knjižničnega gradiva, da bi sledila razvoju
- zagotavljanje večjega deleža umetniške avdiovizualne produkcije s poudarkom na evropski produkciji in nabavi e-knjig v slovenskem jeziku,
- nakup serijskih publikacij različnih strokovnih in leposlovnih področij za vse starostne skupine uporabnikov,
- podpiranje vseživljenjskega učenja in kakovostne izrabe časa,
- izgradnja urejene zbirke domoznanskega gradiva za lokalne študije.

Prizadevanje knjižnice za enakost zadovoljevanja ugotovljenih potreb okolja, utemeljitev zastopanosti tematskih področij, uporabniki, cilji lokalne skupnosti

Knjižnica je v desetih letih prenovila vse enote, oz. je Enoto Rakek v letu 2010 vzpostavila na novo, v letu 2018 smo se preselili v nove prostore tudi v Enoti Nova vas. S tem je zagotovila osnovo za enakost pri zadovoljevanju potreb občanov na področju knjižnične dejavnosti.

Knjižnica Jožeta Udoviča sodeluje z izobraževalnimi (šole, vrtci ...), s kulturnimi (kulturni dom, muzej, knjižnice, društva ...), z raziskovalnimi institucijami (regijski park, DOPPS, društva ...), ki delujejo na Notranjskem, pa tudi širše v slovenskem prostoru. Povezujemo se in sodelujemo s Centrom vseživljenjskega učenja Primorsko-notranjske regije, ki ima v knjižnici točke vseživljenjskega učenja, smo tudi njihov partner pri projektu Informiranje in svetovanje v izobraževanju odraslih.

Knjižnica želi z nakupom gradiva čim bolj upoštevati specifične, značilne potrebe okolja, v katerem deluje, Standarde za splošne knjižnice in Nacionalni program za kulturo. Knjižnica deluje na območju, ki je veliko 483 km², s 131 naselji in zaselki. Odzivamo se na potrebe

sedmih osnovnih šol, vrtcev, treh občin, notranjskega parka, muzeja, zavodov, društev, institucij, ki delujejo v tej pokrajini. Upoštevati specifične potrebe občanov notranjskih občin. Posebno pozornost bomo posvetili posredovanju lokalnih informacijskih virov in gradiv; tudi s pomočjo domoznanskega oddelka, ki zbira, obdeluje, varuje in predvsem posreduje domoznanske informacije.

Knjižnica želi upoštevati tudi posebne potrebe okolja. Na območju deluje dom za ostarele, ki ga z dostavnim vozilom obiskujemo mesečno. Knjižničarka dostavi želeno gradivo, se z varovanci pogovori, jih povabi na prireditve. Sodelujemo tudi z varstveno-delovnim centrom, varovanci nas večkrat organizirano obiščejo, skupaj pripravimo tudi razstavo njihovih del. Za slepe in slabovidne kupujemo gradivo, ki je zanje primerno: zvočne knjige, knjige z velikim tiskom ..., invalidi imajo dostop do vseh prostorov v vseh štirih enotah (dvigala, urejen dostop).

Cilji lokalne skupnosti so: zagotoviti enakomeren dostop do vseh vrst informacij in gradiva, tudi dokumentov, ki so pomembni za lokalno skupnost in posameznika, podpora domoznanskemu oddelku, razvoj bralne kulture, informacijskega opismenjevanja, tudi s pomočjo knjižnice povečati razpoznavnost notranjskih občin.

Razvijanje in promocija branja, bralne kulture, bralne in informacijske pismenosti

Knjižnica bo s primernimi vsebinami omogočala razvijanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti.

Knjižničarji in bibliotekarji strokovno svetujejo uporabnikom v vseh enotah.

Najmlajše bomo vzpodbujali k branju skozi pravljíčne urice z ustvarjalnimi delavnicami. Izvajali bomo biblio-pedagoško delo s skupinami, ki prihajajo iz vrtcev in osnovnih šol.

Razvijanje bralne kulture pri različnih ciljnih skupinah tudi s pomočjo prireditev, ki promovirajo slovenske avtorje s področij humanistike in družboslovja – predstavitev knjig in pogovor z avtorji.

V knjižnici delujejo skupine za promocijo branja:

- Bralni klub
- Bralna skupina za osebnošni razvoj
- Bralna značka – Bralni požiralniki

Knjižnično gradivo promoviramo tudi s tematskimi razstavami.

Mladim obiskovalcem knjižnice bomo ponudili v reševanje dve vrsti mesečnih ugank – Literarno uganko za osnovnošolce ter Uganko za modrijančke, namenjene otrokom. Pridružili se bomo projektu »Rastem s knjigo« ter projektu Poletavci – poletni bralci ter NajPoletavci.

Nadaljevali bomo z različnimi oblikami vseživljenjskega učenja in izobraževanja. Uporabnikom omogočamo dostop do najrazličnejših informacij ter pridobitev znanja za uporabo računalniške tehnologije. Tako lahko posamezniki samostojno dostopajo do elektronskega kataloga ter ostalih elektronskih baz podatkov in e-knjig.

Pri ogledu knjižnice predstavimo novitete, kaj zbiramo, obdelujemo in hranimo v knjižnici, kako se za iskanje in pregledovanje knjižničnega gradiva uporablja program COBISS/OPAC, kje in kako si lahko sami poiščejo knjigo, informacijo; predstavitev baz podatkov, elektronskih virov.

Stanje in načrtovani obseg nakupa novih enot knjižničnega gradiva

Knjižnica bo posebno pozornost posvetila nabavi aktualnega knjižničnega gradiva: Knjižnica se trudi za aktualnost oziroma kakovost gradiva z nakupom oziroma, da bi se približala letnemu prirastu najmanj 250 knjig na 1000 prebivalcev.

Največji del sredstev bomo namenili za nakup knjižničnega gradiva, kar pomeni, da načrtujemo nakup: 3.160 enot knjižnega gradiva. Pri nakupu knjižnega gradiva bomo upoštevali in spoštovali splošna načela nabavne politike, ki jo določajo Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice za obdobje 2018 – 2028.

Knjižnica glede odprtosti enot sledi Uredbi o osnovnih storitvah knjižnic (Uradni list RS, št. 162/22) ter Pravilniku o izvajanju knjižnične javne službe (Uradni list RS št. 28/23).

Strokovno gradivo

a) Osrednja knjižnica Cerknica

- zahtevnejše strokovno gradivo: 1 izvod (glede na interes uporabnikov)
- poljudno strokovno gradivo 1 izvod
- vsaj 1 izvod za domoznansko zbirko, če gradivo izpolnjuje kriterije

b) Enoti Rakek, Stari trg

- 1 izvod temeljnega poljudnega strokovnega gradiva (želene izvide iskanega gradiva dokupimo)

c) Enota Nova vas

- 1 izvod temeljnega poljudnega gradiva s posameznih področij

Leposlovje

a) Osrednja knjižnica Cerknica

- za odrasle in mladino po 1 izvod leposlovja v slovenskem jeziku
- 1 izvod izdaj, ki jih subvencionira MK
- vsaj 1 izvod izdaj leposlovnih del, ki so jih ustvarili avtorji, ki živijo na področju lokalne knjižnične mreže
- nabava leposlovja v tujem jeziku, največ v angleščini

b) Enoti Rakek, Stari trg

- po izboru za odrasle in mladino 1 izvod leposlovja v slovenskem jeziku (interes uporabnikov)
- izjemoma 1 izvod izdaj, ki jih subvencionira MK
- leposlovje v tujih jezikih, največ v angleščini

c) Enota Nova vas:

- po izboru po 1 izvod leposlovja v slovenskem jeziku za mladino in odrasle, na željo uporabnikov tudi leposlovje v angleškem jeziku.

Pri učnih in študijskih gradivih (obvezno branje, bralna značka, gradiva za maturo) upoštevamo potrebe okolja in uporabnikov knjižnice.

Načrtujemo 150 tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska (časnikov in časopisov) v osrednji knjižnici v Cerknici, prav tako načrtujemo za enote Stari trg 30 naslovov, Enota Rakek 30 naslovov, Enota Nova vas 20 naslovov. Prizadevamo si ohraniti raznoliko ponudbo tako po vsebini kot količini.

Zbirko bomo dopolnjevali z aktualnim neknjižnim gradivom. Kriterijem in potrebam okolja bomo zadostili z gradivom, ki je v podporo informacijskemu opismenjevanju in spodbujanju uporabe elektronskih gradiv. Prizadevali si bomo tudi za nakup filmov na DVD ter za nakup e-knjig. Člani knjižnice imajo prost dostop do Baze slovenskih filmov. Tako kot doslej bomo članom nudili dostop do zakupljenih podatkovnih zbirk.

Preglednica 1: Podatki o stanju knjižnične mreže

Organizacijska enota / lokacija premične zbirke	Število prebivalcev ¹	Število enot knjižnega gradiva na fizičnih nosilcih		Odprtost v letu 2025 / ur na teden	Načrtovana odprtost v letu 2026/ ur na teden ²
		Število enot v zbirki	Načrtovano število enot celotnega nakupa		
Cerknica	11.681	90.753	1520	50	50
Rakek (občina Cerknica)		16.620	650	20	20
Stari trg (občina Loška dolina)	3532	28.108	650	20	20
Nova vas (občina Bloke)	1564	14.002	280	10	10

Načrtovan obseg nakupa naslovov po zvrsteh, zastopanost knjižničnega gradiva različnih vrst, oblik in dostopnosti

Knjižnica bo upoštevala zastopanost različnih tematskih oz. predmetnih področij: poudarek na nakupu leposlovja slovenskih avtorjev in prevodov zahtevnejših tujih del; za osrednjo knjižnico bomo vključili večino naslovov publikacij v javnem interesu, ki jih podpira Javna agencija za knjigo in Agencija za raziskovalno dejavnost; zagotavljanje večjega deleža umetniške avdiovizualne produkcije s poudarkom na evropski produkciji; uresničiti nakup s področja humanistike; ustrezno razmerje med vsebino, ceno in povpraševanjem; periodika različnih strokovnih in leposlovnih področij, ki ustreza širšemu krogu uporabnikov; neknjižno gradivo s poudarkom na aktualnosti, kakovosti, umetniški vrednosti in poučnosti; zastopanost različnih vrst knjižničnega gradiva.

Knjižnica načrtuje razmerje 50 % strokovne literature in 50 % leposlovja.

¹ Za izračun števila prebivalcev uporabite podatke iz javne objave Statističnega urada RS o številu prebivalcev s stalnim prebivališčem po občinah na dan 1. januarja 2025– 2025H1 (dostopno: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/-/05V1006S.px>).

² Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Uradni list RS, št. 29/03 in 162/22) v 13. členu opredeljuje minimalni obseg obratovalnega časa knjižnice, ki je za posamezno vrsto knjižnic naslednji:

- osrednja enota: 6 dni v tednu, najmanj 45 ur tedensko,
- krajevna enota v naseljih z več kot 2.500 prebivalci: najmanj 20 ur tedensko,
- krajevna enota v naseljih do 2.500 prebivalcev: najmanj deset ur tedensko,

To pomeni pridobiti čim več novih naslovov in enot knjižne in neknjižne produkcije ter s tem omogočiti uporabnikom dostop do gradiv.

Načrtovani delež naslovov za otroke in mladino je 25 – 30 %. Knjižnica bo morala v prihodnjih letih uravnotežiti razmerje knjižnične zbirke in več sredstev nameniti nakupu gradiv za otroke in mladino: približevanje strokovnim priporočilom o obsegu in sestavi knjižnične zbirke.

Preglednica 2: Podatki o načrtovanem razmerju nakupa gradiva glede na vrsto

Priporočeno	Stroka do 50 %	Leposlovje do 50 %	Skupaj 100 %
Načrtovano	50	50	100

Preglednica 3: Podatki o načrtovanem razmerju nakupa gradiva glede na namen

Priporočeno	Mladina 25-30 %	Odrasli 70-75 %	Skupaj 100 %
Načrtovano	25-30	70-75	100

Knjižnica bo upoštevala enako dostopnost knjižničnega gradiva za vse prebivalce na področju njenega delovanja. Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica ima v treh občinah (Cerknica, Loška dolina, Bloke) štiri enote v popolnoma prenovljenih prostorih z enako dostopnostjo, tudi za invalide. Z dostavnim vozilom obiskujemo dom za ostarele, obiskujemo pa tudi bolne, ostarele na terenu oz. na domu.

Delno je enaka dostopnost knjižničnega gradiva za vse prebivalce omajana, saj država ne namenja sredstev za nakup gradiv za demografsko ogrožena območja.

Načrtovan obseg nakupa in zastopanosti e-knjig v zbirki

Načrtujemo, da bomo v letu 2026 kupili 600 licenc. Uporabniki si v knjižnici lahko brezplačno izposodijo tudi elektronske bralnike, na katere si prenesejo knjige iz elektronske knjižnice COBISS Ela.

Povezovanje z deležniki v okolju

Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica sodeluje v **medknjižnični izposoji** in posredovanju informacij med knjižnicami, prav tako z **osrednjo območno knjižnico** v Ljubljani in z ostalimi slovenskimi knjižnicami.

Knjižnica Jožeta Udoviča sodeluje z izobraževalnimi (šole, vrtci ...), s kulturnimi (kulturni dom, muzej, knjižnice, društva ...), z raziskovalnimi institucijami (arhivi, regijski park, društva ...), ki delujejo na Notranjskem, pa tudi širše v slovenskem prostoru. Povezujemo se in sodelujemo s Centrom vseživljenjskega učenja Notranjsko-kraške regije.

Knjižnica skozi različne dejavnosti, kulturne dogodke v vseh štirih enotah promovira knjižnično zbirko. Izdaja vrsto tiskovin, ki uporabnike opozarjajo na novosti, aktualnosti v

knjižnični zbirki. Prav tako vsebine, ki promovirajo knjižnično zbirko, objavlja na spletni strani knjižnice in fb.

II. Del – Načrt nakupa aktualnega kakovostnega knjižničnega gradiva s sredstvi Ministrstva za kulturo³

Načrtovan obseg nakupa aktualnega kakovostnega knjižničnega gradiva

Glede na izhodišče Ministrstva za kulturo, da pri državnih sredstvih načrtujemo nakup v vrednosti 1 euro na prebivalca, načrtujemo, da bomo v letu 2026

nakupili 460 izvodov

knjižničnega gradiva iz državnih sredstev.

Iz državnih sredstev načrtujemo tudi nakup 300 licenc e-knjig in 60 licenc zvočnih knjig.

Naš kriterij izbora bo usmerjen v nabavo kakovostnejšega gradiva za širši krog uporabnikov, s kakovostnim leposlovnim gradivom želimo z bralnimi projekti dvigniti bralno kulturo naših uporabnikov (bralna značka za odrasle, bralni klubi).

Knjige bomo v mreži razporedili sorazmerno glede na celoten nakup knjižničnega gradiva za posamezno organizacijsko enoto, število prebivalcev in odprtost posamezne enote.

Preglednica 2: Podatki o številu naslovov in izvodov/licenc aktualnega kakovostnega knjižničnega gradiva:

Knjige	Število	
	naslovov	izvodov/licenc
- leposlovje za odrasle	100	150
- strokovne knjige za odrasle	100	150
- leposlovje za otroke in mladino	50	100
- poučno gradivo za otroke in mladino	30	50
- e-knjige	600	600

³ Pri pripravi predloga letnega načrta nakupa knjižničnega gradiva iz državnih sredstev načrtujte nakup v izhodiščni vrednosti 1 evro na prebivalca. S sredstvi države lahko načrtujete nakup aktualnega kakovostnega knjižničnega gradiva, namenjenega za potrebe kulture, izobraževanja, raziskovanja in informiranja vseh ciljnih skupin uporabnikov ter nakup zvočnih in e-knjig v slovenskem jeziku.

- zvočne knjige	60	60
- neknjižno gradivo na fizičnih nosilcih	10	10

Preglednica 3: Podatki o razporeditvi knjig v knjižnični mreži – leposlovje za odrasle

Organizacijska enota / lokacija premične zbirke	Povprečno število izvodov	Odprtost v letu 2025/ ur na teden	Načrtovana odprtost v letu 2026/ ur na teden
Osrednja knjižnica			
Cerknica	70	50	50
Rakek	20	20	20
Stari trg	40	20	20
Nova vas	20	10	10

Preglednica 4: Podatki o razporeditvi knjig v knjižnični mreži – strokovne knjige za odrasle

Organizacijska enota / lokacija premične zbirke	Povprečno število izvodov	Odprtost v letu 2025/ ur na teden	Načrtovana odprtost v letu 2026/ ur na teden
Osrednja knjižnica Cerknica			
Cerknica	70	50	50
Rakek	20	20	20
Stari trg	20	20	20
Nova vas	40	10	10

Preglednica 5: Podatki o razporeditvi knjig v knjižnični mreži – leposlovje za otroke in mladino⁴

Organizacijska enota / lokacija premične zbirke	Povprečno število izvodov	Odprtost v letu 2025/ ur na teden	Načrtovana odprtost v letu 2026/ ur na teden
Osrednja knjižnica Cerknica			
Cerknica	50	50	50
Rakek	15	20	20
Stari trg	20	20	20
Nova vas	15	10	10

Preglednica 6: Podatki o razporeditvi knjig v knjižnični mreži – poučne knjige za otroke in mladino⁴

Organizacijska enota / lokacija premične zbirke	Povprečno število izvodov	Odprtost v letu 2025/ ur na teden	Načrtovana odprtost v letu 2026/ ur na teden
Osrednja knjižnica			
Cerknica	25	50	50
Rakek	10	20	20
Stari trg	10	20	20
Nova vas	5	10	10

Načrt dejavnosti za promocijo branja knjig, kupljenih s sredstvi MK

Dejavnosti za promocijo knjig:

- strokovno svetovanje bibliotekarjev in knjižničarjev v vseh enotah,
- z izpostavljanjem kakovostnega gradiva na knjižnih policah, posebnih mestih v knjižnici,
- promocija knjig na bralnih klubih v organizacijskih enotah knjižnice,
- predstavitve knjig in pogovori z avtorji,

- priprava tematskih razstav knjižnega gradiva ob pomembnih obletnicah v letu 2026,
- promocija knjig v lokalnih časopisih Slivniški pogledi, Obrh, Bloški korak,
- promocija v okviru projektov: notranjci.si,
- bralna značka.

Knjižnica Cerknica sodeluje pri projektih na nacionalni ravni:

Rastem s knjigo je nacionalni projekt spodbujanja bralne kulture, ki ga v sodelovanju s splošnimi knjižnicami izvaja Javna agencija za knjigo Republike Slovenije. Namen projekta je spodbujanje osnovnošolcev in srednješolcev k branju mladinskega leposlovja slovenskih avtorjev in k obiskovanju splošnih knjižnic.

Noč knjige je mednarodni dogodek, ki v Sloveniji poteka pod častnim pokroviteljstvom UNESCO. Nagovarja vse generacije bralcev, od najmlajših do najstarejših. Spodbuja dvig bralne kulture, pismenosti ter vrednot domišljije in znanja v družbi.

Promocija knjižničnih zbirk – knjižniča promovira zbirko na različne načine: na spletni strani knjižnice, v sami knjižnici, s prireditvami, na katerih predstavimo del gradiva (domoznansko, e-gradivo, predstavitev knjig), v ostalih medijih (časopisi, radio ...).

Knjige, kupljene s sredstvi ministrstva za kulturo, bodo porazdeljene po enotah na podlagi števila prebivalcev, ki živijo na območju posamezne občine, dodeljen jim bo sorazmeren delež sredstev MK. Pri nakupu gradiva oziroma razporeditvi gradiva v mreži knjižnice je pomembna tudi velikost in odprtost organizacijske enote. V osrednji knjižnici v Cerknici je več strokovnega gradiva kot v njenih enotah, kjer je več leposlovja.

Datum: 10. 11. 2025

Marija Hribar, direktorica